Vladimiras Grišinas

Tyrinėjimai Vilniuje, L. Stuokos-Gucevičiaus ir Pilies gatvėse

1996 m. PRI Vilniuje, L. Stuokos-Gucevičiaus g. Nr. 5 bei Pilies g., numatomų žemės darbų vietose, PRI atliko archeologinius tyrinėjimus. Namas pastatytas ant anksčiau buvusios daubos, netoli kairiojo Vingrės (Kačergos) upelės kranto. Po namu atkasti ir užfiksuoti daugiausia supiltiniai kultūriniai sluoksniai. Visa surinkta buitinė keramika ir kiti pavieniai radiniai datuojami XVII a. Tik pavienės žiestųjų puodų šukės skirtinos XVIII–XIX a. Anksčiau, vykdant archeologinius tyrinėjimus L. Stuokos-Gucevičiaus g., abiejuose Vingrės krantuose buvo aptikta medinių statinių liekanų.

1988 ir 1996–1997 m. L. Stuokos-Gucevičiaus g. vykdytų archeologinių tyrinėjimų metu surinkta archeologinė medžiaga leidžia daryti išvadas, kad šioje vietovėje perspektyvu ieškoti Šlapiųjų (Marijos Magdalenos) miesto gynybinės sienos vartų.

Pilies g. Nr. 6 kieme kasinėta čia esančiame sandėliuke. Apie 6x4 m dydžio sandėliukas pastatytas prie pastato sienos, iš P pusės skiriančios namo kiemą nuo Pilies skersgatvio. Jau iki archeologinių tyrinėjimų pradžios sandėliuke buvo iškasta 2,6x3,25x2,4x3,3 m dydžio, apie 9 m^2 pločio duobė. Duobės gylis – 2,2 m. Žemės kasimo darbų metu Š dalyje aptikta apatinio kultūrinio sluoksnio likučių. Juose rasta žiestoji keramika datuojama XIII–XIV a. Užfiksuoto pjūvio centrinėje dalyje esamas smėlio ir žvyro sluoksnis – buvęs grindinio užpildas. Pats grindinys tiriamoje vietoje neišliko.

Centrinėje ploto dalyje aptikta nežinomo pastato mūro fragmentų. XVII a. plytomis grįstos grindys greičiausiai ir bus šio pastato.

Pilies g. Nr. 10 kieme iškastos 3 tranšėjos. Tyrinėjimų metu paaiškėjo, kad XV a. kiemo teritorijoje XIV a. buvusi įrengta 2,3x1,6x2,6x2,0 m dydžio žeminė su židiniais ŠR dalyje ir durų anga, orientuota R kryptimi.

Virš žeminės aptikti kultūriniai sluoksniai iš laikotarpių, kada šioje teritorijoje niekas negyveno. Galimas daiktas, kad sąnašiniai sluoksniai atsirado pavasario polaidžių metu, išsiliejus Vilniai. Tyrinėjimų metu aptikti

prie buvusio namo susiformavę XV–XVII a. kultūriniai sluoksniai. Prie namo rasta ūkinė duobė, kurioje buvo XVI a. herbinių koklių. Visi rasti daiktai siejami su namo apgyvendinimu.

Vladimiras Grišinas

Research in L. Stuokos-Gucevičiaus and Pilies Sts., Vilnius

In 1996 at 5 L. Stuokos-Gucevičiaus St., 6 and 10 Pilies St. IMR conducted small-scale excavation works. The team exposed habitation zones with pottery from the 14th–17th centuries.

Algirdas Juknevičius

Žvalgomieji kasinėjimai Kėdainiuose, Knypavos gatvėje

Knypavos g. yra Kėdainių senamiesčio PV dalyje. Ji atsirado XVII a. pirmojoje pusėje. Per šią gatvę XVII–XVIII a. savarankiškas administracinis Kėdainių priemiestis, vadintas Jonušava, arba Naujaisiais Kėdainiais, jungėsi su pagrindiniais, arba Senaisiais, Kėdainiais.

Jonušava – vėliausiai susiformavęs senamiesčio rajonas. Istoriniai šaltiniai liudija, jog Jonušava kūrėsi iš trijų kaimų: Kaimynų kaimo ir Pirmosios bei Antrosios Jonušavos kaimų. Kaimynų kaimas buvo dabartinės Jonušavos P pakraštyje. Jis paminėtas 1522 m. miesto inventoriuje. XVII a. Kaimynų kaimas prijungtas prie Jonušavos ir jo pavadinimas išnyko. Pirmosios Jonušavos kaimas buvo nedidelis ir šliejosi prie turgavietės V prieigų. Antroji Jonušava – didesnė – linijinio plano, buvo nusitęsusi į V abipus senojo Vilnius–Raseinių kelio. Abi Jonušavas skyrė 2 ha Paltiniškių pieva.

1627 m. Kėdainių savininkas kunigaikštis Kristupas Radvila Perkūnas (1574–1603) leido Jonušavoje įsikurti vokiečių pirkliams ir amatininkams. Kunigaikščio paliepimu Jonušavos P dalyje atvykėliams liuteronams buvo pastatyta medinė bažnyčia, o Š – suplanuota stačiakampė turgaus aikštė.